

PRZESTĘPSTWO (62) *sb n*

e oraz o jasne.

sg *N* przestępstwo (10). ◇ *G* przestępstwa (21). ◇ *A* przestępstwo (13). ◇ *I* przestępstw(e)m (4). ◇ *L* przestępstwie (2). ◇ *pl N* przestępstwa (1). ◇ *G* przestępstw (1). ◇ *A* przestępstwa (9). ◇ *I* przestępstwy (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII w. (z Cn).

Niezastosowanie się do poleceń lub zakazu, postąpienie wbrew nakazom; praevaricatio PolAnt, Vulg; delictum Vulg, Cn; transgressio PolAnt; commissum, contra legem factum Cn (62) :

a. *Nieposłuchanie, niewykonanie polecenia (16) :*

Zwrot: »przestępstwo [czego] karać« (1): Iáko Pan ták teź Vrzędnik y Włodarz pośłufzeńtwa ma nabárziew v czeládzi y v poddánych ítrzedz: Zapowiedzi á rofkazania przestępstwo karać/ wedle ważności rzeczy zapowiedziány *GostGosp* 8.

Wyrażenie: »rozkazania przestępstwo« (1): GostGosp 8 cf Zwrot.

α. *Boskiego (zwykle o Adamie i Ewie) (15) :* Iż [niewiasta] mężá zwiodła y przyczyną przestępstwa była. 2 Kor: 11.3. 1 Tim: 2.14. *WujNT* Aaaaaa2v, 1.Tim 2/14, s. 723 *marg.*

*przestępstwo czyje [w tym: G sb i pron (5), pron poss (3), ai poss (2)] (10): CzechRozm 218; iż dla przestępstwa pierwszych náleznych rodziców w Ráiu/ wżycy ludzie [...]/ skoro od mátki swoiey żywotá/ iuż są grzechem pierworodnym zaráżeni y ízkárádzie zmázáni. KarnNap A4; Mowi ták Apóstól (Rzym. 5. v 15.19. Iefli przestępstwem iedne^{go}/ wiele ich vmárło. Item bo iáko przez niepośłufzeństwo iednego człowieká wiele ich sftáło się grzeźnymi etc. Iáko tedy tu nie mowi pífmo/ iżby wżycy przez Adámowe niepośłufzeństwo sftáli się grzeźnymi *CzechEp* 221, 206; *LatHar* 55, 668; *WujNT Rom* 5/14, 15, 17, 18.*

W przeciwstawieniu: »przestępstwo ... sprawiedliwość« (1): Przeto tedy iáko przez iednego przestępstwo ná wżycykie ludzi przyzedł grzech ku potępieniu: tákże teź przez iednego íprawiedliwość/ ná wżycykie ludzi przyzło zbáwienie *WujNT Rom* 5/18.

Wyrażenia: »odpuszczenie przestępstwa« (1): Ktory [Adam] áczkolwiek przestąpił Boże zákazanie/ y nágość swá do fiebie poznał: wżákoż áni fie vznał/ áni fie do BOgá náwrocił profząc go o miłofierdzie y odpulzczenie przestępstwa swego *CzechRozm* 218.

»pokaranie przestępstwa« (1): Adam pierwży Oćiec nález/ o południu do grzechu zda się być ízátáńfką zdrádą náchylony. bo z południá trochę od Páná BOgá w ráiu iest ná pokaranie przestępstwa swego náwiedzony. *LatHar* 55.

[»przestępstwo przykazania bożego«: A iáko nie dla Iábłká w Ráiu/ [...] Adam zgrzeźzył; ále dla przestępstwa Przykazania Bożego *HerbOdpow* Ss.]

»przestępstwo wolej bożej« (2): Ktory [Jezus Chrystus] téż za nás zákon wypełnił abychmy my przekłęci dlá przestępstwa wolei bożyi/ niebyli *MurzNT* A4; *KołakSzczęśl* C3.

b. *Naruszenie, złamanie prawa boskiego i nakazów religijnych; grzech; peccatum PolAnt, Vulg; offensio PolAnt (41) :* Wyelkie miłofierdzye Pánfkie iż on nawiętfzego przestępstwa miłoficiwie nam przebacza *LubPs Sv marg; BibRadz Iac* 5/16; A iżelmy wżycy bez wátpienia porodzeni są w grzechu/ y ieftelmy winni przed Mágefstatem Bożym przestępstwa [kust: przestę-] y śmierci/ rzecz pewna że

włpławiedliwieni bywamy od łędźiego naywyższego/ to iełt wolnemi wczynieni od grzechu y od śmierci przez łaskę y załługę Kriřtula Pána *WujJudConf* 94v; *CzechEp* 294; *WujNT Rom* 4/15, 5/15, 20.

przestępstwo czego (8): gdzie [= *podczas gdy*] zákon/ i niektórych cerimoniéi przestępstwo gardłem kárał. *MurzNT* 56. *Cf Wyrażenie*.

przestępstwo czyje [w tym: *pron poss* (10), *G sb i pron* (7)] (17): O Boże [...] / odrzuć ie [*wrogów moich*] dla wielkości przestępstwa ich/ ábowiemci łą odpornymi przeciw tobie. *BibRadz Ps* 5/11, *Iob* 13/23, *Ps* 24/7, 58/4[5], *Is* 53/8, *Os* 4/8, I 478v; Włzytkie przestępstwa iego [*niezboźnego*] / ktore czynił/ niewłpomniá się mu/ włpławiedliwoścí łwey ktorą czynił żyć będzie *BudBib Ez* 18/22, *Ez* 21/29[24]; *CzechRozm* 219; *LatHar* 55, 142; *WujNT Mar* 11/25, 26, *Rom* 11/11, 12; *SkarKazSej* 663b.

W połączeniu szeregowym (1): [*Panie Boże*] nie rácz mię zátráć z grzechámi/ złościami/ przestępstwy y niedbáłłtwy moimi. *LatHar* 142.

W przeciwstawieniu: »przestępstwo ... łaska« (1): Lecz gdzie obfitowáło przestępstwo/ tám łáská tym więcej obfitowáła. áby iáko grzech krolowáł na śmierć: ták też áby łáská krolowáła przez łpławiedliwośc ku żywotowi wiecznemu *WujNT Rom* 5/20.

Zwroty: »karać, karanie, karan za przestępstwo; przestępstwo karać; przestępstwa pokaranie« [*szyk zmienny*] (2:2:1;1;2): *MurzNT* 56; *BibRadz Ier* 22 *arg*; *LatHar* 119; *Słtał się winien wřzytkiego* [*Iac* 2/10].) Nie [...] żeby wřzytkie grzechy były rowne: áni żeby człowiek ták ciężko miał być karan zá przestępstwo iednego przykazánia/ iáko zá przestępstwo wřzytkich. Ale [...] *WujNT* 790; *PowodPr* 16, 26, 27 *marg*.

»odpuścić przestępstwa; odpuszczone jest przestępstwo« = *dimittere peccata Vulg* (2;1): Sczełliwy ten iełt/ ktoremu odpuřczone iełt przestępstwo/ á grzech pokryty. *CzechRozm* 207; *WujNT Mar* 11/25, 26.

Wyrażenie: »przestępstwo przykazania (pańského, boźego), zakonu, [ustaw]« [*szyk* 6:1] (4:3): *BibRadz Ier* 22 *arg*; *LatHar* 119; *WujNT* 541, 790 [2 r.]; przestępstwem przykazánia pańského/ łnadź żydy y pogáńłtwó przeięgamy. *PowodPr* 27, 28; [1 Fáryzeuřzowie z przestępstwa włtaw oycowłkich łtrofuia wcznie Iezuřowe. 3 A Iezus onych z przestępstwa przykazánia Boźego. *CzechNT Matth* 15 *arg*].

Szeregi: »przestępstwo i (a) grzech« = *praevaricatio, peccatum a. iniquitas PolAnt* [*szyk* 3:3] (6): Y wieleż iełt nieprawoścí y grzechow moich? oznayńże mi przestępstwa y grzechy moie. *BibRadz Iob* 13/23, *Ps* 24/7, *Os* 4/8, I 456b *marg*; *CzechRozm* 207, 219. [*Ponadto w połączeniu szeregowym* 1 r.]

»przestępstwo i nieposłuszeństwo« = *transgressio et inoboedientia PolAnt; praevaricatio et inoboedientia Vulg* (4): *BibRadz Hebr* 2/2; *CzechEp* 115, 281; iełli ono łłowo powiedziáne przez ánioły było trwałe/ á káźde przestępstwo y niepołłuszeństwo łpławiedliwą zapłátę bráło: iákoź my łię wchrońiemy/ iełli zániedbamy ták wielkiego zbáwienia? *WujNT Hebr* 2/2 [*zawsze przekład tego samego tekstu*].

»przestępstwo i winność« (1): Wyrwi mię od tych którzy broią nieprawości [...]. Abowiem otho czyhąią ná dułżę moię/ á zebráli fię przeciwko mnie mocarze/ oprócz przestęptwá mego/ y oprócz winności moię [absque praevaricatione mea, et absque peccato meo] Pánie. *BibRadz Ps 58/4*[5].

»przestępstwo i złość« [szyk 1:1] (2): *BibRadz I 478v*; Nie táki P. Bog: On zápomina przestęptwá náłże⁸⁰ y złości którą mu wyrządzamy. *SkarKazSej 663b*. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

W przén (1) : Pożyráią przestęptwá ludu moięgo/ á grzechem ięgo fię żywią [!]. *BibRadz Os 4/8*.

c. Odstępstwo od Boga, sprzeniewierzenie się Bogu (4) : Też y ci wżycy którzy oczekawáią ciebie nie záwłtydaią fię/ ale ci kthorzy bez przyczyny przestęptwá fię dopułżczáią/ będą pohánbieni [*afficiuntur pudore praevaricantes gratis*]. *BibRadz Ps 24/3*.

przestępstwo czyje (1): Idąc/ ná pámiątkę woyny oney zbudowáli [*zwolnieni z wojska wojownicy Jozuego*] nád Iordanem bárzo wielki ołtarz. Czego gdy fię dowiedzieli bráčia ich synowie Izráelcy: záchawfzy fię wżycy do Silo w kupę/ áby ná nie iáko ná nieprzyáiciele iáchali. wżákże ich pierwey przez połty przeltrzegli: [...] Co to záprzestęptwo wáłże? Czemuście opuścili Páná Bogá/ á zbudowáliście łobie ołtarz świętokrayfki/ dzieląc fię od słuźby ięgo? *SkarŻyw 504*.

przestępstwo przeciw komu (1): Tedy rzekł Finees syn Eleázará Káplaná do Rubenitow/ do Gádythow/ y do Mánáflęczykow/ Dżifiechmy doználi iż Pan iest wpośrzodku nas/ iżelcie fie nie dopułćili przestęptwá thego [*non praevaricati estis*] przeciw Pánu *BibRadz Ios 22/31*.

α. O szatanie [czyje] (1) : Zátymże szło iż w pádli w potępienie wieczne y niewolą dyabelfką/ ktorego posłucháli/ y ięgo pychy y przestęptwá wczefnycy będąc/ męki téłz ięgo y potępienia towarzyszmi zołtáli. *SkarŻyw 261*.

d. Niedotrzymanie własnych zobowiązań [czego] (1) : wymyflili [Żydzi] rozmaité przyśięgi na niebo na kościól/ na ołtarz i inłże których przyśięgami niezwałj/ iako o tem *Matt 23*. czytamy/ gdzie téłz pán Chrístus tákowé ich przyśięgi iako i tu potápiá/ i przestęptwo ich/ potępieniem czyni/ powiadaiąc/ że kto przyśięgł na niebo rc przyśięgł i na boga *MurzNT 21*.

Synonimy cf PRZESTĘPEK.

Cf PRZESTĄPIENIE, PRZESTĘP, PRZESTĘPEK, PRZESTĘPNOŚĆ